

committitur, hoc (inquam) per exaggerationem dictum videtur, cum nullo jure, vel positivo, vel naturali, probari possit, licet Sylvester, et aliqui Summistæ interdum ita loquantur, de quo videri possunt dicta 3 tomo, disputat. 16, sect. 3. Ad testimonium ergo D. Pauli respondetur, per illa verba non induxisse novum præceptum positivum, sed explicasse quod per se debitum est sanctitati Ecclesiastici Ordinis ac ministerii, ideoque ex illis verbis non colligi specialem irregularitatem. Alia vero jura canonica præcipiunt observari hoc ipsum divinum jus, aut naturale, et pœnas imponunt transgressoribus illius, non tamen addunt specialem irregularitatem, nisi in casibus supra numeratis.

4. *Tertia regula.* — *Quorundam opinio.* — *Improbatur.* — Tertia regula esse potest, nullum fieri proprie irregularem propter frequentiam, vel consuetudinem committendi mortale aliquod crimen. Itaque ubi peccatum semel commissum non habet in jure irregularitatem adjunctam, propter solam frequentiam, vel consuetudinem, non adjungitur illi, quia oportet hoc ipsum esse in jure expressum, quod tamen non fit. Et quidem si consuetudo peccandi sit occulta, regula est recepta sine controversia, ut a fortiori patebit ex dicendis. De peccato autem publico est nonnulla dubitatio. Nam aliqui sentiunt, clericum publicum peccatorem contrahere specialem irregularitatem, ita ut etiam post peractam pœnitentiam non possit absque dispensatione ad superiorem Ordinem ascendere, vel in proprio ministrare. Quod saltem in quibusdam gravioribus criminibus depositione dignis affirmat Navarrus, cap. 25 Summæ, num. 73, et cap. 27, num. 154, et num. 248 et 249, ex cap. ult. de Temporibus ordinat. In quam sententiam videtur etiam inclinare Maiolus, lib. 5, cap. 4, num. 6, et latius, cap. 12, per totum, ubi affert Speculatorem, titul. de Dispens., § Juxta, et citat plura decreta, ut cap. Testimonium, de Testibus, cum Glossa, et cap. De his vero, et cap. Sacerdotes, 50 dist., et cap. Si quis presbyter, 15, quæst. 8, et ibidem hoc extendit ad crimina non ita graviora, sed mediocria, si publica sint. Per evidentiam facti, vel per confessionem, aut per sententiam judicalem, juxta cap. Quæsitum, de Tempor. ordin. Vel etiam per publicam infamiam, quæ per purgationem canonicam auferri non potuit. Hæc tamen omnia non constanter affirmat, sed post varia, quæ generatim dicuntur ab auctoribus, con-

cludit, nihil certum posse in generali dici, nisi ad particularia descendatur. Atque hoc ego verissimum censeo. Opinor igitur, in eo casu non incurri propriam irregularitatem, propter quam sit necessaria dispensatio post peractam pœnitentiam, seclusa infamia, de qua postea dicemus. Hoc probo, quia nullo jure probatur talis irregularitas.

5. *Jura pro illa opinione allata exponuntur.* — Etenim in citato cap. ult. de Tempor. ordinat., in primis non est sermo de criminibus in genere, sed de quatuor in particulari, scilicet, homicidio, perjurio, adulterio, et falso testimonio. Deinde, excepto homicidio prout ibi etiam excipitur, propter alia non imponitur irregularitas, neque incurri supponitur, neque aliquod aliud impedimentum canonicum, ut supra probavi disput. 31, sect. 4, sed solum supponitur, propter hujusmodi crimen publicum posse clericum, qui tale crimen publice commisit. impediri ab usu Ordinum, in quo jus Prælatorum Ecclesiæ, et providentia ab eis adhibenda declaratur, non vero speciale impedimentum ipso jure incurrendum imponitur. Multo autem minus probant alia jura. Nam in dict. cap. Testimonium, non agitur de criminibus, quæ inducant irregularitatem, sed de his, quæ sufficiunt, ut testimonium alicujus in judicio non admittatur, quidquid autem de illis sit, nullum argumentum a simili hic admittimus. Solum possunt similia jura deservire ad explicandum quando et quomodo ex illis contrahatur infamia, et ratione illius irregularitas. Cap. autem De his, in superiori sectione expositum est, quia nec propriam legem, sed Rabani sententiam, nec verbum, quod indicet pœnam ipso facto impositam, continet. Cap. autem Sacerdotes, quod potius de suspensione loquitur, in dicta sectione de suspensione late tractatum est. Ubi etiam exposuimus cap. ult., 15, quæst. 8, quod ad hoc etiam allegari solet. Caput tamen penultimum, seu, *Si quis presbyter*, quod supra citatum est, in primis non est Martini Papæ, sed sumptum ex canonibus Martini Episcopi Bracharens. Deinde in eo non fertur aliqua pœna ipso jure, sed ponitur modus, quo puniendus est presbyter, vel diaconus, qui subticendo peccatum prius commissum, Ordines suscepit. Cum autem ibi dicitur, *Si peccaverit*, intelligendum videtur non de quolibet peccato (quia incredibile est quodcumque peccatum ante ordinationem commissum tam severe puniri), sed de pec-

cato, quod suscipiendis Ordinibus impedimentum affert. Unde in Concilio Neocæsariensi, cap. 9, ex quo videtur Martinus decretum illud sumpsisse, dicitur, *Si corpore prius peccaverat, etc.*, et de aliis peccatis secundum veriore translationem subditur: *Nam reliqua peccata plurimi censuerunt per manus impositionem posse tolli*; ac si diceret, non impediunt ordinationem, si de illis pœnitentia agatur. *Peccatum autem corporis*, sine dubio est aliquis lapsus carnis, et communiter exponitur de fornicatione, ex cap. Qui admisit, 15, quæst. 8, nam fortasse olim simile peccatum commissum etiam ante ordinationem presbyterii, vel diaconatus, puniebatur postea in clerico confitente tale delictum, vel de illo convicto. Sed hoc non est nunc in usu, neque ex tali pœna propria irregularitas colligi potest. Quapropter, sicut supra dixi non incurri suspensionem propter hujusmodi peccatum publicum, ut, v. gr., concubinatum, vel aliquid hujusmodi, ita in præsentis sentio non incurri irregularitatem, nisi vel ratione infamiæ, de qua item dicemus, vel propter aliquod speciale jus, quod solum in delictis supra tractatis invenitur.

6. *Plures casus a Maiolo inter irregularitates numerati excluduntur.* — Non omitam tamen advertere, Maiolum, in lib. 5, fere per 40 capita enumerare quamplurima peccata, quæ irregularitatem inducunt. Sed de nullo id satis probat, præter ea, quæ tractavimus, loquendo de propria et canonica irregularitate; sed interdum quodlibet impedimentum peccati, aut scandali, et alia hujusmodi, quæ natura sua reddunt illicitum usum Ordinum, vocat irregularitates. Sæpe etiam quodlibet censuræ impedimentum irregularitatem appellat, sæpiusque suspensionem, aut depositionem etiam ab homine imponendam, neque amplius probant jura, quæ adducit. Quod possemus facile ostendere discurrendo per singula; tamen ob vitandam prolixitatem id omitimus; præsertim cum ex multis exemplis in superioribus tractatis facile sit de cæteris ferre judicium.

DISPUTATIO XLIV.

DE IRREGULARITATE QUÆ CONTRAHITUR EX DELICTO HOMICIDII VOLUNTARIUM.

Duplex est hominis occisio, una injusta, altera justa, et prior esse potest voluntaria

vel directe, vel indirecte tantum. Illa ergo quæ et injusta, et directa voluntate fit, retinet nomen voluntarii homicidii; quæ autem non ita voluntaria est, dicitur casualis, habetque aliquam rationem homicidii, si indirecte saltem voluntaria sit; quod si contingat esse omnino involuntariam, dicitur simplex occisio hominis mere casualis, nam homicidium absolute, peccaminosum actum significare solet. Voluntaria vero hominis occisio duplici titulo potest esse justa, scilicet, ratione defensionis, aut publicæ potestatis et causæ. Unde quadruplex consurgit hominis occisio seu materiale homicidium, scilicet, voluntarium, casuale, defensivum, punitivum, et ex omnibus consurgunt irregularitates, quæ hic sigillatim tractandæ sunt, propter connexionem quam inter se habent; simulque de mutilatione dicemus, quia ejusdem speciei est, licet imperfecte illam participet.

SECTIO I.

Quæ voluntas in præsentis materia necessaria sit ad homicidium voluntarium.

1. *Regula generalis.* — *Prima conclusio.* — Supponimus ex homicidio voluntario contrahi irregularitatem, id enim passim habetur in jure, d. 50, et tit. de Homicidio, per multa capita. Ut autem modus hujus irregularitatis intelligatur, explicare oportet quæ voluntas, et quæ actio ad voluntarium homicidium juxta consuetudinem juris sufficiat; hinc enim resolutio hujus disputationis pendet, ut recte Cajet. notavit 2. 2, q. 64, art. 7. In præsentis ergo quæstione certum in primis est ad hanc irregularitatem esse necessariam voluntatem directam et perfectam homicidii; nam in jure irregularitas homicidii voluntarii multum differt a casuali, ut patet etiam ex Trid., sess. 14, cap. 7 de Reform. Differentia autem solum esse potest in voluntate directa, quæ necessaria est ad voluntarium homicidium, et non ad casuale, ut ex eisdem juribus constat et ex his quæ congerit Covarr., relectione de Homicid., p. 2, initio.

2. *An requiratur voluntas expressa occidendi ad irregularitatem hanc.* — *Prima opinio.* — *Impugnatur.* — Difficultas vero superest an requiratur voluntas expressa occidendi hominem. Nam Covarr. supra negat esse necessariam, sed satis esse putat, quod quis directe intendat alium percutere, et vulnus injuriosum, vel nocivum illi inferre; nam, licet non intendat lethale vulnus, vel potius

quamvis intendat illud non inferre, si tamen de facto intulit vulnus lethale, et sequuta est mors, tale homicidium directe voluntarium censendum erit. Non caret tamen hoc dubitatione; nam illud solum dicitur homicidium voluntarium, quod directe ac perfecte voluntarium est. Quod videtur explicari illo verbo, *Per industriam, vel per insidias*, in cap. 1 de Homicidio, ex verbis Exod. 21, et in cap. Sicut dignum, § 1, eodem titulo, expresse dicitur, *Qui animo occidendi*. Et eisdem modis loquuntur leges civiles. Sed perfectum voluntarium non est, nisi ubi effectus ipse expresse et in se est volitus, ut constat ex l. 2, q. 6, art. 1 et 3, q. 79, ubi D. Thom. ait, *cum aliquid non cognoscitur esse peccatum, non posse dici quod voluntas per se et directe feratur in peccatum*. Sic ergo in presenti dici potest, homicidium quod sequitur ex actione quæ non fait cognita ut occisiva, neque ut talis fuit volita, non posse dici per se et directe voluntarium, quia voluntas tunc non fertur directe et per se in ipsum homicidium; ergo tale homicidium non erit simpliciter voluntarium. Et confirmatur, nam id, quod est voluntarium tantum in causa, est solum indirecte voluntarium, etiamsi effectus sequatur per se ex tali causa; imo tunc maxime intercedit hoc voluntarium; nam, si effectus sequatur mere per accidens, vix potest esse voluntarius, ut sentit D. Thom. supra, et l. 2, quæst. 20, art. 5. Sed in eo casu homicidium tantum est voluntarium in causa, scilicet, in percussione, cum in se non fuerit intentum: ergo. Confirmatur secundo, nam repugnat eundem eventum simul esse directe voluntarium, et directe nolitum; sed in eo casu non solum quis non intendit occidere, sed etiam intendit non occidere, et consequenter intendit ita moderari actionem, ut non occidat; ergo, quamvis postea sequutum fuerit homicidium, non potest dici directe voluntarium, cum expresse fuerit nolitum. Confirmatur tandem ex cap. ult. de Homicidio, in 6, ubi qui famulo mandat, ut alterum percutiat, non vero occidat, si famulus mandatum excedat, et occidat, dicitur manere irregularis; et redditur ratio: *Cum mandando in culpa fuerit, et hoc contingere posse, debuerit cogitare*. Ex quibus verbis colligitur, illud homicidium non esse directe voluntarium, sed indirecte in causa quam debuit et potuit vitare; idem ergo erit, etiamsi quis per se ipsum alium vulnerat, si tamen id faciat sine proposito occidendi. Et D. Thom., 2, q. 64,

art. 8, ad 2, plane sentit in simili casu tantum esse homicidium voluntarium indirecte.

Questionis resolutio.

3. *Prima conclusio.* — Pro resolutione adverto, triplicem voluntatem posse hic intervenire: una occidendi expresse, et de hac nulla est dubitatio quin sufficiat. Secunda est definita non occidendi, sed directa vulnerandi absque vulnere lethali. Tertia erit indefinita percutiendi, vulnerandi aut me vindicandi. Deinde oportet distinguere forum conscientiæ, quod veritate rei innititur, ab externo, quod sæpe utitur præsumptione. Dico ergo primo, absolute illud solum dicendum esse in presenti materia homicidium voluntarium, quod ex proposito occidendi fit. Hoc mihi probant omnia superius adducta, quibus addo verba Concilii Trident., sess. 14, cap. 7, ibi: *Qui sua voluntate homicidium perpetraverit; et infra: Si vero homicidium non ex proposito, sed casu, etc.* Ex quibus verbis constat, illud appellari homicidium voluntarium, quod ex proposito fit; dicitur autem homicidium factum ex proposito, quod fit ex voluntate occidendi, nam ibi non est sermo de alio proposito; ergo hæc voluntas necessaria est ad homicidium simpliciter voluntarium. Hoc etiam confirmant jura civilia in quibus non dicitur homicidium absolute voluntarium, nisi intercedat dolus, ut patet ex l. In lege, ff. Ad legem Corneliam; dolus autem non est nisi animus occidendi, ut constat ex l. 4, § 4, et ex l. Divus, eod. tit. Quibus locis aiunt juris interpretes, quoties simpliciter sermo est de pœna homicidæ, intelligendum esse illum, qui tali dolo et voluntate homicidium committit, quia ille est tantum homicida simpliciter juxta commune jus, et quia pœnæ restringendæ sunt. De quo late Antonius Gomez, tom. 3 Variarum, cap. 3, num. 45, et sequent. Imo addit Salzedo, cap. 94, in Practica, ad homicidium voluntarium, prout in hac materia sumitur, requiri, quod deliberato animo, et inito consilio fiat; nam si ex rixa repente orta, vel ex inimicitia ob injuriosa verba subito contracta homicidium perpetratur, casuale putat esse, non voluntarium. Et citat Didacum Perez, in lib. 8 Ordinamenti, tit. 13, num. 256, in Rubrica. Sed hæc nimia ampliatio et extensio mihi videtur; quanquam enim rixa ex tempore suborta sit, potest quis libera voluntate directe intendere mortem alterius; ergo tale homicidium est in se directe voluntarium, et sub

hac appellatione in jure comprehenditur, nisi fortasse induat rationem defensionis, cujus alia est consideratio infra tradenda.

4. *Corollarium.* — Ex hac vero regula sequitur, quando aliquis vulnerat alium directa voluntate percutiendi seu vulnerandi, tamen cum proposito non occidendi, quamvis mors sequatur, illud non esse homicidium voluntarium in rigore, et in conscientia, in qua de tali proposito constare potest. Quod secus est in foro exteriori, et ideo in illo conjecturis et signis agitur, quæ ex circumstantiis, ut ex instrumento quo percussit, ex loco, modo, et occasione desumuntur, et in dubio semper præsumitur contra occidentem, ut late Antonius Gomez supra. Aliquando vero necessarium est eisdem conjecturis uti in foro animæ maxime ad dispensationem, ut quando ipsemet occidens nescit explicare intentionem suam. Et præsertim, quando habuit animum percutiendi, neque expresse includendo usque ad occisionem, neque etiam excludendo aut limitando, sed indifferenter absolute volendo percutere aut vulnerare; tunc enim circumstantias considerare necesse est, nam ex eis pendet cognitio causæ, quæ ad occisionem hominis applicata fuerit; nam si illa sit proxima, et ita efficax, ut ex illa moraliter sequi soleat mors, tunc homicidium illud censendum erit simpliciter voluntarium; in quo casu procedet prior sententia ex Covar. citata; nam velle talem causam, perinde est ac velle effectum; nam si quis directe vult applicare ignem segeti, satis directe vult incendium; et qui vult propinare venenum, quod scit esse mortiferum, satis directe vult mortem, etiamsi fingat se nolle. Sic ergo qui ense vult percutere absolute, in quacumque parte potest, et quomodo potest, et hoc modo occidit, tale homicidium voluntarium est, quia moraliter idem est velle talem causam proximam, et velle effectum. Quod secus erit, quando utens eodem instrumento, directe procurat non percutere ita ut vulneret, vel non in parte periculosa; tunc enim si aliud eveniat, præter intentionem erit, et excusabitur a ratione homicidii voluntarii in dicta proprietate. Idemque a fortiori erit, si instrumentum ex se non erat aptum ad inferendam mortem; et simili modo poterunt aliæ circumstantiæ considerari.

5. *Secunda conclusio.* — Dico ergo secundo, ad hanc irregularitatem necessariam esse expressam ac directam, imo et spontaneam voluntatem occidendi, in actu signato (ut sic

dicam), vel exercito. Dicitur enim tali voluntate fieri, quando vel mors ipsa est intentata vel saltem actio illa, quæ est causa proxima, et moraliter per se, et inevitabilis mortis, ut satis explicatum est, quia velle talem actionem, revera est velle inferre mortem in actu exercito (ut sic dicam), quamvis in actu signato et expresse non concipiatur. Dixi autem voluntatem hanc debere esse spontaneam, ut excluderem voluntatem se defendendi, quæ in hac materia solet dici necessaria; et licet in ea aliquando excedatur, etiam peccaminose, effectus ex illa secutus non est voluntarius, prout nunc loquimur, sed alterius rationis, ut infra videbimus. Adde, sub nomine mortis mutilationem etiam comprehendit, juxta dicenda sectione sequente.

SECTIO II.

Utrum ad hanc irregularitatem necessarius sit effectus mortis vel mutilationis.

1. *Prima opinio.* — Certum est, solam voluntatem internam non sufficere, si in actum exteriorem non prodeat, ut in principio hujus materiæ dictum est, et patet ex cap. ultim., 45, quæst. 1. Dixerunt autem quidam, fieri aliquem irregularem, si animo occidendi vulnera intulit, vel, quod in se est, fecit ad occidendum, quamvis mors non fuerit subsequuta. Ita Gloss. ultim., in c. Perniciose, de Pœnitent., dist. 4, et probat ex cap. Si cui, eadem dist., ubi Augustinus ait, *qui tentavit facere adulterium, non minus esse reum, quam si in ipso facto deprehenderetur*. Idem tenuit Hugo, in cap. Si quis, dist. 51; Speculator, titulo de Dispensat., § Juxta, vers. *Sed quid de judice?* Et Maiolus, libr. 5, cap. 48, num. 5, qui ita declarat hanc sententiam, ut nec sola voluntas interior, nec quælibet exterior actio ordinata ad occidendum sufficiat ad irregularitatem inducendam, nisi sit actio proxime ordinata ad occisionem, qualis est vulneratio, nam hanc censet sufficere, etiamsi non sequatur mors. Fundamentum est, quia in atrocissimis delictis attentatio, licet non sortiatur effectum, eandem pœnam meretur; in hoc enim sensu dicitur in l. Divus, ff. de Sicariis: *In maleficiis voluntas spectatur, non exitus*. Et in l. In lege: *Dolus pro facto accipitur*; nam ibi dolus non significat solam internam voluntatem, de hac enim non judicat civile jus, sed voluntatem, quæ exterius se prodit in tentando homicidio, de quo in particulari ibi sermo est. Et gene-

ratim de omnibus atrocibus delictis id tradit Baldus, in l. Si fugitivi, C. de Servis fugitivis. Sed hæc irregularitas, de qua agimus, est pœna homicidii; ergo incurritur per homicidium proxime attentatum, etiamsi in re non sequatur. Et confirmatur, quia qui se tentat occidere, et sic sibi vulnera infert, vel laqueo se suspendit, quamvis ab aliis præventus, et impeditus sit ne consummet suam mortem, irregularis manet, cum excommunicationem ipso facto incurrat.

2. *Conclusio.* — Dicendum nihilominus est, irregularitatem hanc non incurri, non subsequuto effectu homicidii, quocumque modo etiam miraculoso impediatur, præterquam in casibus a jure expressis. Est communis, et mihi certa sententia, quam late probavi supra, tractando de Censuris in communi, eademque est ratio de irregularitate ex delicto, et in hoc delicto, ac in cæteris. Est autem generalis ratio, quia pœna ipso jure imposita non incurritur nisi per delictum consummatum, nec sufficit inchoatum, etiamsi pervenerit ad actum propinquum, ut notavit Panormitan., in c. 1, de Eo qui mittit in possessionem, num. 13, citans Joannem Andream, in regul. *In pœnis*, de Regul. juris, in 6, ex qua regula id sufficienter probatur, quia pœnæ non sunt extendendæ, sed coarctandæ ad proprietatem verborum legis. Sumi etiam potest optimum argumentum ex cap. Perpetuo, de Elect., in 6. Item, ex cap. 1 de Homicidio, in 6, ibi: *Quamquam mors forsitam ex hoc non sequatur.* Nam, quia ibi Pontifex voluit extendere pœnam ad homicidium intentatum, etiam non sequuto effectu, ideo id expressit, significans, ubi hoc non exprimitur, non habere locum talem extensionem. Atque hæc sententia communiter recepta est; sumitur ex D. Thom., 1. 2, quæst. 20, art. 5, ad 4, juncta doctrina ejus, in 2. 2, quæst. 64, art. 7, ad 3, et art. 8, ad 2; Soto, lib. 3 de Justitia, quæst. 1, art. 4, et in 4, dist. 25, quæst. 1, art. 3; Sylvestro, verb. *Homicidio*, 3, num. 2; Armilla, verb. *Irregularitas*, num. 2; Navarr., cap. 27, num. 223; Covar., in Clement. *Si furiosus*, 2 part., in princip., num. 5, ubi alios refert; Antonino, 3 part., tit. 28, cap. 2; Panormit., supra, et in cap. 1, Qui clerici vel voventes.

Extenditur irregularitas ad mutilationem.

3. Dixi autem, præterquam in casibus a jure expressis, quia, sicut negatio in præsentibus est sufficiens causa negationis, ita et affirmatio

affirmationis. Et per se manifestum est potuisse jus extendere hanc irregularitatem ad aliquam percussionem, quæ ad homicidium non perveniat. Prima ergo et præcipua extensio est, si mutilatio fiat; illa enim ad irregularitatem sufficit, c. in Archiepiscopatus, de Raptor., Clement. unic. de Homicid.; tunc autem constat, non incurri irregularitatem propter intentatum homicidium; nam, licet quis percutiat animo mutilandi tantum, et non occidendi, irregularis fiet, quia talis irregularitas non incurritur titulo homicidii, sed præcise causa mutilationis, neque alia intentio seu dolus in jure postulatur. Atque ita talis casus non est proprie exceptio a prædicta regula, quia hæc revera non est irregularitas homicidii, sed alia distincta, quæ cum illa conjungitur propter similitudinem culpæ; nam licet differant ut perfectum et imperfectum, in jure æquiparata sunt quoad pœnam irregularitatis, ut Glossa notavit in dict. Clement., verb. *Mutilat*, ubi alia jura allegat.

4. *Discrimen inter irregularitatem ex homicidio voluntario, et mutilatione.* — Refert autem non parum hanc esse æquiparationem, et non identitatem, seu (quod idem est) has irregularitates esse distinctas, et non eandem, ut intelligamus, non omnia, quæ jura disponunt circa irregularitatem homicidii voluntarii, extendi ad mutilationem voluntariam. Quod notavit Congregatio Cardinalium in responsione quadam circa sess. 24 Conc. Trid., cap. 6 de Reform., in quo dispensatio irregularitatis homicidii voluntarii reservatur Summo Pontifici; declaravit autem Congregatio illam reservationem non extendi ad dispensationem irregularitatis ex mutilatione voluntaria occulta, sed concedi Episcopo ex vi illius decreti. Quia reservatio illa ad rigorem pertinet, et ideo extendi non debet ad casum non expressum, cum diversus sit, et minus gravis et acerbus, quia homicidium simpliciter odiosius est quam mutilatio. Unde pro regula constitui potest, ea, quæ jura disponunt de irregularitate pro homicidio, si ad lenitatem vel aliquam pœnæ diminutionem pertineant, extendi ad irregularitatem mutilationis, quia favores sunt ampliandi, et a fortiori sufficienter constat hanc fuisse mentem legislatoris. Si vero pertineant ad rigorem, non est admittenda extensio ad mutilationem, nisi in ipso jure fiat, propter rationem dictam. Secus vero esset de jure disponente aliquid circa solam irregularitatem mutilationis; nam, si illud rigorem contineat, exten-

dendum est ad homicidium, non propter argumentum a simili, aut a minori ad majus quomodocumque, sed propter argumentum a parte ad totum, nam homicidium mutilationem, vel formaliter, vel eminenter continet; e contrario vero, si favorem contineat, non erit extendendum, quia diminuta pœna in minori seu partiali delicto, non sequitur diminui in majori seu totali.

5. *Corollarium.* — *Objectio solvitur.* — Ex qua doctrina colligitur, regulam superius positam in homicidio, a fortiori habere locum in mutilatione; non enim sufficet intentata vel inchoata ad irregularitatem inducendam, nisi consummata sit. Quod adeo verum reputant Doctores, ut asserant, etiamsi membrum aliquod ita vulneretur, vel lædatur, ut inutile reddatur ad ministerium suum, non incurri irregularitatem, nisi abscindatur. Ita Panormit., in cap. 1, Qui clerici vel voventes, num. 9, ubi alios refert, et adducit cap. Sicut urgeri, 1, quæst. 1, propter illa verba: *Ut si cujus manus esset arida, verum quidem esset membrum*, quæ tamen apud Augustinum, ex quo referuntur, non inveniuntur. Eandem opinionem sequitur Felinus referens alios in cap. Cum illorum, de Sent. excom., num. 11; Navar., num. 206, et num. 219 et 223. Ratio autem est, quia non est simpliciter mutilatio, sed membri debilitatio, quæ est res longe diversa. Unde, cum jura duo expriment, scilicet, homicidium et mutilationem, et tertium taceant, scilicet, debilitationem membri, argumentum est illud non comprehendere, juxta cap. Nonne, de Præsumptionibus, cum similibus. Dices: æquale nocuum videntur, ita debilitare membrum, ut inutile reddatur, ac amputare illud. Respondetur, licet forte culpa æqualis sit, tamen effectum simpliciter non esse eundem, quod satis est, ut pœna non extendatur. Adde etiam, nec nocuum esse æquale, quia saltem deformitas æqualis non est. Contrarium nihilominus sensit idem Panormit., in cap. Cum illorum, de Sent. excomm., num. 8, quem Sylvest. et Angel. secuti sunt. Sed non est recedendum a priori sententia, nam hæc nullo fundamento nititur. Panormitanus etiam ibi ait, in Clementina unica de Homicidio, distingui mutilationem, et truncationem, et hanc posteriorem esse totalem membri abscissionem vel diminutionem, illam vero esse talem membri debilitationem, quæ ejus munus impediatur sine abscissione, et utramque sufficere ad irregularitatem. Hoc vero totum falsum est,

quia neque in textu habentur illæ duæ voces, neque in latino rigore aliud significat mutilare quam truncare, vel abscindere, aut diminuere membrum. Quomodo autem possent illæ duæ sententiæ Panormitani in concordiam redigi, infra significabo.

6. *Quæ abscissio ad mutilationem sufficiat.* — *Prima conclusio.* — *Martini V privilegium exponitur.* — *Secunda conclusio.* — *Membrum quod dicatur.* — *Communis sententia.* — Nonnulla vero hic declaranda supersunt. Primum est, quænam abscissio ad mutilationem sufficiat. In quo certum est non sufficere sanguinis effusionem, quantumvis copiosam, et cum multis vulneribus. Ita Navarrus, num. 223, et Abbas, in cap. 1, Qui clerici vel voventes, num. 8. Quia sola vulneratio, et sanguinis effusio non est mutilatio, in verbi rigore et proprietate, quæ tenenda est. Neque obstat, quod Martinus V concessit privilegium quibusdam religiosis dispensandi in irregularitate ex homicidio, mutilatione, et enormi sanguinis effusione, ut constat ex compendiis, quia illa tertia particula vel addita est ad tollendos scrupulos, vel non est sumenda per se sola, sed conjuncta cum aliis, quia quo mutilatio, vel mors facta est cum majori sanguinis effusione, seu multiplicatione vulnerum, eo est irregularitas difficilius dispensabilis. Deinde, etiamsi pars aliqua carnis abscindatur, non incurritur irregularitas, quia illa etiam non est mutilatio nam mutilare significat proprie membrum aliquod abscindere; caro autem non est membrum. Disputant autem late Jurisperiti quid nomine membri intelligatur in statuto puniente mutilationem, aut membri abscissionem, ut videre licet in Panormit., in d. c. Cum illorum, et in cap. 1, Qui clerici vel voventes, n. 10, et Bartol., in l. 2, ff. de Public. judic.; Bald., in l. Data opera, Cod. Qui accusare non possunt, colum. 12; et Navar. supra, n. 206. Qui omnes concludunt membrum in corpore humano appellari partem illam, quæ est quasi integrum instrumentum proximum alicujus actionis, ut manus, pes, oculus, non vero partes aliquæ talium membrorum, et hanc regulam sequuntur communiter Summistæ, ut videre licet in Sylvest., *Homicidium*, 3, num. 5, et Angelo, *Homicidium*, 5, num. 6. Unde in cap. Exposuisti, de Corpore vitiatis, cui altera manus deest, dicitur simpliciter mutilatus. In c. autem 2 de Clerico ægrotante, ille, cui media palma manus cum duobus digitis abscissa fuerat, non dicitur truncatus